

Sisäministeriö

rajavartiolaitos@raja.fi

VPRVLEoikeudellinenosa@raja.fi

Sanna Palo

sanna.palo@raja.fi

Päiväys/Datum

22.05.2023

Dnro/Dnr

TRAFICOM/186404/03.03.00/2023

Viite/Referens

VN/30996/2022

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Sisäministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) säännöksiin koskien eräitä salaisia tiedonhankintakeinoja ja niiden käytön edellytyksiä. Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 1.1.2024, kuitenkin mahdollisimman yhtä aikaa pakkokeinolain (806/2011, jäljempänä myös PKL) ja poliisilain (872/2011) vastaavien muutosten kanssa.

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Liikenne- ja viestintävirasto toimii sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014, jäljempänä myös SVPL) mukaisena viestinnän luottamuksellisuutta valvovana viranomaisena. Traficom valvoo SVPL:n mukaisia viestinnän välittäjiä, kuten teleyrityksiä, niiden käsitellessä sähköisiä viestejä ja välitystietoja. Jäljempänä esitetään Traficomien tarkemmat huomiot hallituksen esityksestä erityisesti luottamuksellisen viestinnän suojan näkökulmasta.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotettuja lainsäädäntötoimia, joiden tarkoituksena on pitää Rajavartiolaitoksen salaisia tiedonhankintakeinoja koskeva lainsäädäntö (rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 3 luku) yhdenmukaisena pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun kanssa.

Yksityiskohtaiset huomiot hallituksen esityksestä

16 § Televalvonta ja sen edellytykset

Ehdotetun 16 §:n 1 momentin mukaan televalvonnalla tarkoitetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 3 §:n 36 kohdassa tarkoitetun viestinnän välittäjän hallussa olevien välitystietojen hankkimista viestistä, joka on lähetetty sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 43 kohdassa tarkoitettuun yleiseen viestintäverkkoon tai siihen liitettyyn viestintäverkkoon kytketystä teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta taikka vastaanotettu tällaiseen osoitteeseen tai laitteeseen, sekä teleosoitteen tai telepäätelaitteen sijaintitiedon hankkimista taikka osoitteen tai laitteen käytön tilapäistä estämistä. Välitystiedolla

tarkoitetaan tässä laissa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 7 kohdassa tarkoitettuun käyttäjään tai mainitun pykälän 30 kohdassa tarkoitettuun tilaajaan yhdistettävissä olevaa viestiä koskevaa tietoa, jota viestintäverkoissa käsitellään viestien siirtämiseksi, jakelemiseksi tai tarjolla pitämiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto huomioi, että ehdotettu 16 §:n 1 momentti vastaa 23.3.2023 vahvistettuja pakkokeinolain 10:6:1:n ja poliisilain 5:8.1:n muutoksia. Ehdotus myös lähes täysin vastaa lähes vuoden 2022 kesällä lausuttavana olleen työryhmän ehdottaman uuden sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (jäljempänä myös SKRTL) 120 §:n 1 momenttia.

Traficom on aiemmin lausunut em. PKL:n ja SKRTL:n muutoksista ja pitänyt niissä ehdotettuja vastaavia muutoksia televalvontaa koskeviin pykäliin perusteltuina. Traficomien näkemyksen mukaan tässäkin tapauksessa ehdotus televalvonnan kohdentamisesta SVPL 3 §:n 36 kohdassa tarkoitettujen viestinnän välittäjän hallussa oleviin välitystietoihin on perusteltua. Lisäksi pykälässä käytettyä termiä "välitystiedot" voidaan lähtökohtaisesti pitää perusteltuna. Tämän termin käyttö ei ole kuitenkaan ongelmattonta SVPL 3 §:n 40 kohdan mukaisen välitystiedon määritelmän näkökulmasta. SVPL:ssä välitystiedolla tarkoitetaan oikeus- tai luonnolliseen henkilön yhdistettävissä olevaa tietoa, jota käsitellään viestin välittämiseksi sekä tietoa radioaseman tunnistuksesta ja radiolähtäjän käyttäjästä sekä tietoa radiolähtäjän alkamisajankohdasta, kestosta ja lähetyspaikasta. Ehdotetun 16 §:n 1 momentin mukaisen välitystiedon määritelmän johdosta välitystiedoilla tarkoitettaisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa ja SVPL:ssä osittain eri asioita.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää kuitenkin hyvänä, että edellä mainittu käsitteiden yhdenmukaisuuteen liittyvä haaste vaikuttaisi olevan tunnistettu lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä. Esimerkiksi ehdotetun 16 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 14) todetaan, että kysymys olisi välitystiedoista nimenomaan Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalaissa tarkoitettussa merkityksessä. Vastaavasti esityksen sivulla 7 todetaan, että viestintään ja sijaintitietoihin liittyvien Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain käsitteiden laajempi kokonaistarkastelu on aiheellista tehdä siinä yhteydessä, kun käsitteitä mahdollista pohditaan laajemmin esimerkiksi sähköisen viestinnän tietosuojasetukseen liittyen.

18 § Televalvonnasta päättäminen

Ehdotetun 18 §:n mukaan pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi 6 kohta, joka koskee toimenpiteen kohteena olevaa teleosoitetta tai telepäätelaitetta. Ehdotuksen mukaan tuomioistuimien voisi jatkossa myöntää luvan yleisesti tietyn henkilön hallussa olevaan tai oletettavasti muuten käyttämään teleosoitteeseen tai -päätelaitteeseen näitä osoitteita tai laitteita yksilöimättä. Rajavartiolaitoksen ei tarvitsisi myöskään hakea erikseen yksittäisiä lupia sellaisille henkilön teleosoitteille tai -laitteille, jotka selviävät vasta luvan myöntämisen jälkeen.

Traficom pitää jo vahvistetut PKL:n ja poliisilain asiaa koskevat muutokset huomioiden ehdotettua muutosta perusteltuna.

55 § Viestinnän välittäjän avustamisvelvollisuus ja pääsy eräisiin tiloihin

Ehdotetussa 55 §:ssä teleyrityksen avustamisvelvollisuus muutettaisiin viestinnän

välittäjän avustamisvelvollisuudeksi. Traficom pitää relevantti oikeuskäytäntö (KKO 2022:23) huomioiden ehdotettua muutosta perusteltuna. Ehdotettu muutos olisi hallituksen esityksessäkin todetulla tavalla linjassa 1.10.2023 voimaantulevan PKL:n muutetun 10:63:n kanssa.

Kivekäs Heidi
Yksikönpäällikkö

Heiskanen Jesse
Lakimies

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 22.5.2023. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficom:n kirjaamosta.